

Regelbunden tillsyn i Aspnässkolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-5

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Järfälla kommun och besökt Aspnässkolan den 4 november 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 11 maj 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna, vilket sker i samband med skolbesöket.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Aspnässkolan, dels den information som samlats in under besöket. I Aspnässkolan skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Aspnässkolan

Aspnässkolan	Antal elever
Förskoleklass	25
Grundskola	110

Källa: Skolans uppgift, hösten 2008

Aspnässkolan ligger i Jakobsbergs skolområde och innefattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1-5. Enligt rektorn har cirka 90 procent av eleverna flerspråkig bakgrund. I anslutning till skolan finns en förskola samt fritidshem och fritidsklubb.

För skolans ledning ansvarar rektorn, på 50 procent av en heltidstjänst. På de övriga 50 procenten ansvarar rektorn för kommunens modersmålsverksamhet med bland annat personalansvar för ca 50 modersmåls lärare.

På Aspnässkolan finns en för höstterminen nystartad så kallad förberedelseklass som tar emot nyanlända elever. Vid tillsynstillfället finns i denna grupp 10 elever i åldern 6-9 år. Ytterligare en förberedelseklass för något äldre elever är på väg att startas upp. Ansvar för denna verksamhet vilar på Aspnässkolans rektor. Tillsynen av Aspnässkolan innefattar förskoleklass, årskurs 1-5, inklusive den så kallade förberedelseklassen. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten beskrivs i separata rapporter.

Aspnässkolan ingår, tillsammans med övriga kommunala skolor i Järfälla, i försöket med timpanelös utbildning i grundskolan.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Måluppfyllelse i årskurs 5

	Aspnässkolan					Riket
	2003	2004	2005	2006	2007	2007
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	.	.	.	.	.	.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Av tabell 2 framgår att Aspnässkolan saknar uppgifter om hur stor andel av eleverna i årskurs 5 som nått kursplanernas mål i alla ämnen. Detta bedöms under avsnitt 3.4.1.

När det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar skolans egen statistik att år 2008 når 87 procent av eleverna målen i matematik, 87 procent i svenska och 100 procent i engelska. Jämfört med tidigare år visar resultaten på en viss förbättring, men rektorn påstår att resultaten i procent skiftar stort mellan olika år eftersom elevunderlaget på skolan är så litet. År 2007 visar t.ex. skolans statistik att nästan 29 procent av eleverna inte nådde målen vid de nationella ämnesproven i engelska.

Skolinspektionen konstaterar att det inte går att göra en bedömning av elevernas kunskapsresultat på Aspnässkolan eftersom skolan saknar uppgifter på hur stor andel elever som når målen i alla ämnen i årskurs 5. Resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5 indikerar att elevernas kunskapsresultat är tillfredsställande.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I grundskoleförordningen anges att i kursplanen för varje ämne finns de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte skolåret.
Tillsynen visar att i Aspnässkolan följer lärarna upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen, utom i teknik. Detta behöver skolan åtgärda.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framtidsytande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Den ska vara framtidsytande och skriftligen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan ändrats. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Dessa omdömen får vara betygslänkande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella

utvecklingsplanen har reviderats med anledning av ändringen.

Då Aspnässkolan, vid tillsynstillfället inte har genomfört utvecklingssamtal med alla elever, gör Skolinspektionen sin bedömning utifrån de tidigare bestämmelserna för individuella utvecklingsplaner. De planer som Skolinspektionen har tagit del av bedöms behöva utvecklas så att mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna.

Vidare förutsätter Skolinspektionen att de nya bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ligger till grund för skolans fortsatta arbete i detta avseende.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att särskilt stöd enbart erbjuds de elever som bedöms ha påtagliga kunskapsmässiga eller sociala svårigheter. Detta innebär att vissa elever som riskerar att inte nå målen inte får det särskilda stöd de behöver. Särskilt gäller detta i andra ämnen än svenska och matematik.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att alla elever som är i behov av särskilt stöd kan få detta.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av bedöms uppfylla författningarnas krav. Däremot visar tillsynen att åtgärdsprogram inte upprättas för alla elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogram måste upprättas för alla elever som är i behov av sådant stöd.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, uppföljning och bearbetning av planen, se vidare skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567). Skolinspektionen har granskat Aspnässkolans likabehandlingsplan och finner att den tydligare behöver utgå från en aktuell kartläggning av skolans behov. Den ska också innehålla rutiner för dokumentation av händelser, rutiner för insatser om vuxna kränker elever, beskrivningar om hur planen ska följas upp och utvärderas samt datum när planen senast fastställdes. Elever och vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta i arbetet med likabehandlingsplanen. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att upprätta en likabehandlingsplan som fullt ut svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1. Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska alla barn och ungdomar ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet. Utbildningen ska inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet. I tillsynen framkommer att eleverna i den s.k. förberedelseklassen inte erbjuds undervisning i alla ämnen. Eleverna erbjuds undervisning i första hand i svenska som andraspråk. Därutöver gör läraren en bedömning av i vilken mån ele-

verna kan tillgodogöra sig undervisning i andra ämnen.

Skolinspektionen bedömer att undervisning måste anordnas i alla ämnen och om en elev bedöms, efter en utredning av elevens behov, inte kunna tillgodogöra sig utbildning i vissa ämnen får styrelsen, efter att ha hört elevvårdskonferensen, besluta om anpassad studiegång för enskild elev. Detta gäller för elever bosatta i Sverige. För asylsökande elever krävs inga formella beslut kring anpassad studiegång.

3.1.2. Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3. Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Undervisning i svenska som andraspråk ska enligt grundskoleförordningen anordnas för de elever som behöver det. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn.

I Aspnässkolan finns ett stort antal elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk och som också får detta. Däremot görs ingen åtskillnad mellan undervisningen i svenska som andra språk och svenska, utan i princip alla elever på skolan undervisas i svenska som andraspråk. I tillsynen framkommer även att varken elever eller föräldrar är införstådda med att eleverna undervisas i svenska som andraspråk. Rektorn har inte heller fattat beslut om vilka elever som ska undervisas i svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att Aspnässkolan måste anordna undervisning i svenska som andraspråk så att kraven i författningarna uppfylls.

3.1.4. Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2. Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1. Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2. Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3. Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1. Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2. Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I den så kallade förberedelseklassen finns både elever som är asylsökande och elever som är bosatta i Sverige. För de elever som är bosatta i Sverige och som av rektorn och lärarna, på grund av särskilda stödbehov, bedöms vara i behov av placering i särskild undervisningsgrupp, utgör förberedelseklassen en sådan grupp. Enligt grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen för utbildningen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Beslutet ska innehålla en fullföljdshänvisning med information om att det får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Tillsynen visar att sådana beslut saknas, vilket måste åtgärdas.

3.3.3. Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4. Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1. Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skolförfattningarna har rektorn ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. I tillsynen framkommer att ett systematiskt kvalitetsarbete pågår på skolan, där verksamhet och resultat följs upp, diskuteras och utvärderas i arbetslag och ledningsgrupp. Däremot saknas på övergripande skolnivå en uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i samtliga ämnen. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5.

3.4.2. Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Redovisningen ska bland annat innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måloppfyllelse. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning. Skolinspektionen har tagit del av Aspnässkolans kvalitetsredovisning för år

2007. Resultat av elevernas kunskapsutveckling finns dock endast sparsamt redovisade och en redovisning av skolans uppföljning och utvärdering av lika-behandlingsplanen saknas.

Skolinspektionen bedömer därmed att skolans kvalitetsredovisning inte tillfullo uppfyller de krav som förordningen ställer.

2009-02-11 Stockholm

Elisabeth Ritchey

Lars Svensson